

Τ Μ Η Μ Α Γ :

Νεωτέρα ιστορία τῆς πραγματείας ἀρχι-
ζουσα ἀπὸ τῆς εὐρέσεως τῶν ἀνατολι-
κῶν, καὶ δυτικῶν Ἰνδιῶν, καὶ τελειόνου-
σα ἕως τῶν τωρινῶν καιρῶν.

36.

Ὄταν ἔτει 1581 : ἡ Πορτογαλία ὑπετάχθη εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἀπηγορεύθη εἰς τὰς Οὐλανδὰς νὰ πραγματεύωνται μὲ αὐτὰ τὰ δύο βασίλεια. Τῆτο παρεκίνησε τὴν Οὐλανδίαν νὰ φέρῃ μόνη ἀπὸ τὰς Ἰνδίας, ὅσα φορτία ἐπρομήθευεν ἡ Λισβόνα προλαβόντως εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἀπέσειλε λοιπὸν τέσσαρα καράβια, ναυαρχῆντος τῆ Κορνελίε Οὐτμάγν, τὰ ὅποια εὐωδόθησαν εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας. Οἱ Οὐλανδοὶ παρατηρῆντες τὸ μῖσος τῶν Ἰνδιῶν ἐναντίον τῶν Πορτογάλων τὸ ἐσοχάσθησαν, ὡς βοηθητικόν τι μέσον διὰ νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς σκοπὰς των. Διὰ τῆτο ἔσειλαν εὐθύς, ἔπειτα περισσότερα καράβια, καὶ ἐπομένως ἐσύστησαν ἐκεῖ ἐταιρείαν, ἣτις ἐκυρίευσεν μὲ πόλεμον τὴν Ἀμβοϊνῶν ἐντάμα μὲ ἄλλ.

λας Μολυκκικὰς νήσους (α). Διὰ τὰ ἀσφαλίσω-
 σιν εἰς τὸ ἐξῆς τὸ ἐμπόριον τῶν ἀρωμάτων, καὶ τὰ
 ἐμπορεῖσι τὰ προσδιορίζωσι τὰς τιμὰς αὐτῶν, ὅπως
 ἤθελον, ἀπεφάσισαν τὰ ἐξολοθρεύσωσιν ὅλων τῶν
 ἄλλων νήσων τὰ καρυόφυλλα, πλὴν τῆς Ἀμβοΐνας·
 δὲν εὐχαρισήθησαν ὅμως εἰς ταύτην τὴν καλὴν ἀρ-
 χὴν, ἀλλ' ἐξάπλωσαν τὴν πραγματείαν τῶν ἕως
 εἰς τὴν Γάβαν, Κόχιν, Καλίκτον, Ζεῦλον (β),
 Γαπονίαν, καὶ Σίνας. Ἐτεῖ 1609: ὅταν ἐγένετο
 ἀνάκωχὴ μετὰ αὐτῶν, καὶ τῶν Ἰσπανῶν, ἔλαβον
 ἀφορμὴν ἀπὸ αὐτῆς τὰ σερεθῶσι καὶ εἰς τὰ ἐπιλοι-
 πα μέρη τοῦ κόσμου· ὅθεν ἀπέκτησαν μεγάλα κέρδη
 εἰς τὴν Τυρκίαν, ἐπειδὴ εἶχον τὴν ἀδείαν κατὰ τὸ
 συμβόλαιον μετὰ τὸν Σουλτάνον Α'. Ἀρχμῆτην τὰ πραγ-
 ματεύονται ἐλευθέρως εἰς ὅλας τὰς τόπους τῆς Οἰθωμα-
 νικῆς Πόρτας μετὰ ἰδίαν τῶν σημαίων, ἔπειτα ἐμοιρά-
 σθησαν μετὰ τὴν Πορτογαλίαν τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀ-
 φρικῆς, καὶ ἔτεῖ 1621: ἐσύστησαν νέαν ἐμπορικὴν ἐ-
 ταιρείαν, ὀνομάσαντες αὐτὴν Ἐταιρείαν τῶν
 Δυτικῶν Ἰνδιῶν, ἣ ὅποια εἰς διάστημα δεκα-
 τριῶν χρόνων κατώρθωσε τὰ κατασκευάσει ὑπὲρ
 τὰ ὀκτακόσια καράβια καὶ πολεμικά, καὶ ἐμπορικά.
 Ἀφ' ἧ δὲ ἡ Ἀριστοκρατεία αὕτη ἐπολέμησε σχεδὸν

(α) Ἴδε· Allgemeine Geschichte der Ost- und Westindischen Handlungsgesellschaften.

(β) Zeylon.

ἐγδοήκοντα χρόνους τὴν Ἰσπανίαν, καὶ Πορτογαλίαν εἰς τὸ Βελγικόν, καὶ εἰς τὰς δύο Ἰνδίας, ἔκλεισε τέλος πάντων ἔτει 1647: εἰς τὸ Μονασήριον (α) εἰρήνην ὠφέλιμον.

37.

Αἱ εὐτυχεῖς ἐκβάσεις τῆς πολέμου τέττα ἐνεθάρρυναν περισσότερον τὰς Οὐλανδούς, οἱ ὅποιοι κατώρθωσαν ἔτει 1653: να ἀφαιρέσωσι τὸ ἐμπόριον τῆς Ἰαπωνίας ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας, τὰς καὶ τέλος ἀποδιωχθέντας ὀλοτελῶς ἀπὸ τῆς Πορτογαλίας ἔξω αὐτὰς τῆς εὐρυχώρης βασιλείας, καὶ δὲν ἠμέλησαν τὴν παραμικρὰν εὐκαιρίαν να ἐκτείνωσι τὴν δυνάμιν των, ἢ να τὴν σερεώσωσι. Τὸ ἀκρωτήριο τῆς Καλιῆς Ἐλπίδος, καὶ ἡ Νῆσος τῆς ἁγίας Ἐλένης ἦσαν κοινὰ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, ἀφ' ὃν καιρὸν τὰ ἤυρον οἱ Πορτογάλλοι· ἀλλ' οἱ Οὐλανδοὶ ἐμπόδισαν ταύτην τὴν κοινωνίαν, καὶ ἔφθασαν ν' ἀποκτήσωσι τὰ βασίλεια Ματερὰν καὶ Βαντὰν ἐξ αἰτίας τινος διχονοίας αὐτῶν, εἰς τὴν ὁποίαν συνήργησαν, καὶ τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθησαν ἀρμοδιώτατα πρὸς ὄφελός των.

38.

Ἐκτοτε οἱ Οὐλανδοὶ δὲν ἠμέλησαν, ὅσα ἐπρόξενουν μέγα ὄφελος εἰς τὴν πάνταχῶς ἐξαπλωθεῖσαν πραγματείαν των, ἀλλὰ διετήρησαν τὴν αὐ-

(α) Münster.

τὴν ἐπιμέλειαν καὶ οἰκονομίαν, ἀδιαπόπως καταγιγνώμενοι εἰς τὴν ναυτικὴν κυρίως, εἰς τὴν φορτηγίαν, εἰς τὸ ψάρευμα τῶν φαλαινῶν, καὶ χαρίγγων, εἰς τὴν κολλιβισικὴν (α), καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐπίλοιπα εἶδη τῆς πραγματείας (β), καὶ ἂν ἀπῆνταν ἐμπόδια εἰς τὴν συνέχειαν τῆς φιλοπονίας τῶν, πρέπει νὰ τὸ ἀποδώσωμεν εἰς τὰς ἐνοχλήσεις τῶν γειτόνων, τὰς ὁποίας δὲν ἐμπόρουν νὰ ἀποφύγωσι. Τοιαύτη ἦτο ἐκεῖνη, ἣτις ἐγένετο ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας ἔτει 1780. πλῆθος πραγματευτῶν θαλασσοπόρων, οἱ ὅποιοι δὲν ὑπωπτεύοντο καθόλου ἀρχὴν πολέμου, ἔπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν· καὶ ἐν τῶν ἐμπορικῶν πλοίων δὲν ἐτόλμα νὰ ἐξέλθῃ τότε ἀπὸ τὸν λιμένα, χωρὶς νὰ εἶναι ὑποκείμενον εἰς φανερὸν κίνδυνον τῆ νὰ πιασθῇ. Ὄταν ὁ Αὐτοκράτωρ ἐζήτησε κατὰ τὸ 1784 ἔτος ν' ἀνοιχθῇ ὁ ποταμὸς Σέλδα (γ) διὰ τὸ καλὸν τῆ Ἀυστριακῆ Βελγικῆ, καὶ νὰ κηρυχθῇ ἐλεύθερον τὸ ἐμπόριον μετὰ τὰς δύο Ἰνδίας, οἱ Ὀλλανδοὶ ἀντεσάβησαν εἰς τῆτο, διαμαρτυρούμενοι τὴν εἰς τὸ Μονασήριον (δ) κατὰ τὸ 1648 ἔτος γενομέ-

(α) Τέχνη τῶν τράπεζιτῶν (Banquiers).

(β) Περὶ τῆς περιβολῆς τῆ Ὀλλανδικῆ ἐμπορίας ἰδεὶ La richesse de la Hollande, 11 Tomes εἰς μεγ. 4. Londres. 1778. ἔτι Le Commerce de la Hollande 111 Tomes εἰς 12. Amsterdam. 1768.

(γ) Scheldé. (δ) Münster.

νην εἰρήνην, κατὰ τὰς συνθήκας τῆς ὁποίας εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ κλείσωσι τὴν Σέλδαν· περὶ δὲ τῆς ἐλευθέρου πλοῦς αὐτῆς πρὸς τὰς ἀνατολικὰς καὶ δυτικὰς Ἰνδίας εἶπαν, ὅτι ἔτει 1731 ἀνέλαβον τὴν ἐγγύησιν τῆς Πραγματικῆς διατάγματος (α) τῆς αὐτοκράτορος, καὶ τὴν διετήρησαν δι' ἰδίας τῶν δαπάνης με' συμφωνίαν, νὰ ἀκυρώσῃ (β) ὁ αὐτοκράτωρ Κάρολος ὁ ἕκτος τὴν ἐταιρείαν τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν κατὰ τὸ πέμπτον ἄρθρον τῆς τότε ἐν Βιέννῃ γενομένης συνθήματος. Μόλις ἔπαυσαν αἱ διχονοαὶ μεταξὺ τῶν δημοκρατικῶς καὶ τῶν βασιλικῶς φρονούντων κατὰ τὸ ἔτος 1787, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐκηρύχθη ὁ Γαλατικὸς πόλεμος ἔτει 1793: τῆς ὁποίας τὰ κακὰ ἀποτελέσματα αἰσθάνεται ἀκόμη ὅλη ἡ Εὐρώπη, ἡ Οὐμανδία ὅμως δικαίως λυπεῖται κατ' ἐξοχήν, διότι ἐσερήθη εἰς τῆτον τὸν πόλεμον τὸ ἀκρωτήριον τῆς καλῆς ἐλπίδος, τὴν Τρινκοβο-

(α) Sanction Pragmatique.

(β) Du Mont Corps deplom T. VI.

Memoire des Holländischen Gesandten Bruginerz in Wien. Utrechter Handlungs - Tractat v. 26. Januar 1714. Art. X. XXXI καὶ XXXIV.

Barrier - Tractat v. 15. November 1715. art. XXVI.

Du Mont Supplem. au Corps Diplom T. II.

Rousset Recueil historique d'arts; negotiations, memoires et traités T. III. καὶ T. VI.

μάλην, τὸ δικαίωμα τῆς ἐπικερδεστάτης φορτηγίας τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, καὶ αὐτὴν τὴν ἐμπορικὴν ἐταιρείαν τῆς, πρὸς τέτοις τὸ ναυτικόντης, τὸ ἐμπόριόντης, ἤνοιξε καὶ ὁ ποταμὸς Σέλδα, ὑπεχρεώθη καὶ νὰ πληρώσῃ ἑκατὸν μιλλιόνια φλωρινίων διὰ τὰς δαπάνας τῆς πολέμου, νὰ τρέφῃ εἰκοσι πέντε χιλιάδων Γαλλικὰ στρατεύματα, νὰ ὑποφέρῃ τὴν σενοχωρίαν τῆς εἰς Ἀμσελδαμ τραπέζης, τὴν μεταβολὴν τῆς διοικήσεώς της, τὴν τελείαν ἦτταν τῆς σόλης της τῆς ὑπὸ τὸν ναύαρχον Δεβίντερον (de Winter). τέλος ν' ἀποσερηθῇ τῆς ποτὲ μεγάλης καὶ λαμπρᾶς πλυσσιότητός της.

39.

Ἐτεὶ 1626 ἐπὶ τῆς βασιλείας Λαδοβίκου τῆς ιγ'. ἔλαβεν ὁ Ρίσελιὼν (Richelieu) τὸ ἀξίωμα τῆς προεσῶτος καὶ ἐφόρου τῆς Γαλλικῆς ἐμπορίας, καὶ τῆς Γαλλικῆς ναυτικῆς. Εὐθὺς ὅτε ἀνεδέχθη ὁ μέγας ἔστος πολιτικὸς τὰ δύο ταῦτα ἔργα, ἔπεσεν εἰς τὴν μελέτην τῆς, πῶς νὰ ταχύνη τὴν πρόοδον αὐτῶν ὅθεν ἐσυγχώρησεν εἰς τὰς πραγματευτὰς πᾶσαν εἰσοδον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐξετάσας τὰ φρονήματα ἑκάστης, ἔδωκεν ἄδειαν εἰς πολλὰς αὐτῶν νὰ περιηγηθῶσιν ἐκεῖνης τῆς τόπης, ὅπως ἤκμαζον πρὸ πολλῶν χρόνων τέχναι καὶ ἐργασήρια, καὶ ὅπως ἐδύναντο αὐτοὶ μὲ τὴν περιέργειαν νὰ κλέψωσι πολλὰ ὠφέλιμα εὑρεθήματα ὅθεν εὐκόλως ἐμπόρειταις νὰ προῖδη, καὶ ἐπίσης ν' ἀπαριθμήσῃ ἀκριβῶς τὰ εἰς τὴν ἐπί-

σροφήν ἐλπιζόμενα μεγάλα κέρδη τῆς πατρίδος των· διὰ τῆτο πολλαὶ ἐμπορικαὶ ἑταιρεῖαι ἐσυστήθησαν, παραδείγματος χάριν ἢ κατὰ τὸν ἄγιον Χριστόφορον, καὶ ἢ κατὰ τὰς νήσους τῶν Ἀντίλλων, ἢ τῆς Κανάδας, ἢ τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν Ἰνδιῶν, καὶ τῆς Σενεγαλλίας.

40.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Λεδοβίκου τῆ δεκάτης τετάρτης εὐδοκίμησαν οἱ Γαλάται κατὰ τὴν ναυτιλίαν καὶ κατὰ τὰς εἰδήσεις τῆς πραγματείας τοιαυτοτρόπως, ὥστε ἐφιλοτιμήθησαν μὲ ὅλας τὼν τὰς δυνάμεις νὰ φθάσωσι πρὸς Ὀλλανδὸν καὶ πρὸς Ἀγγλῆν. Ὁ Κόλβερτος (α), ὅστις ἀπέκτησεν ἀπερίορισον δύνάμιν σιμὰ τότε τῆ μονάρχου, καὶ ἦτο ἄξιος αὐτῆς τόσοσ διὰ τὰ ἐξαιρέτά τῃ προτερήματα, ὅσων καὶ διὰ τὸν ἐνθερόμον τῆ ζῆλον ὑπὲρ τῆ κοινῆ συμφέροντος, ἔκαμε πρὸς τῆτο τὰς σκοπιμωτάτας προπαρασκευάς· διηρέθιζε λοιπὸν ὅλας ὁμοθυμαδὸν πρὸς τὴν φιλοπονίαν, καὶ πρὸς ἐνέπνεε τὴν αὐτὴν φιλοτιμίαν, ἐσύστησε τὰς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν (β), ἐπλήθυνε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐργαστηρίων, καὶ ἠγωνίζετο νὰ τὰ φέρῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν τελειότητα. Πρὸς τῆτο τὸ τέλος ἐξεδόθησαν διατάγματα διὰ τὰ ἐρ-

(α) La vie de Jean Baptist Colbert.

(β) L'academie des inscriptions et des Belles-Lettres. L'academie des sciences.

γασήρια, ἔξ διωρίσθησαν πρακτικοὶ ἔξ ἀκάμανται
 ἐπίτροποι νὰ φροντίζωσι προσεκτικῶς διὰ τὴν διατή-
 ρησιν τέτων τῶν διαταγμάτων· ἐκ τέτων ἐξεφύτρωσαν
 ἐπομένως τὰ τόσον εὐμορφα ἔξ ποικίλα μεταξωτὰ
 τῆς Γαλλίας, τὰ χρυσᾶ ἔξ ἀργυρᾶ ὑφάσματα, τὰ
 διάφορα βαμβακερὰ, τὰ βαφεῖα τῆ βαφικῆ κόκκη,
 τὰ καθρεπτεργεῖα, ὁμῆ ἔξ ἄλλαι παντὸς εἶδους θαυ-
 μάσια ἔξ ἐπικερδεῖς τέχναι· οὕτω λοιπὸν ἐγένεσε
 τὸ βασιλικὸν θαυσαυροφυλάκιον, χωρὶς νὰ σενοχω-
 ρήσῃ τὸ ὑπήκοον. Τῆ μὲ τὴν Τερκίαν ἐμπορίᾳ ἀπο-
 θήκην εἶχε τὴν Μασσαλίαν, τῆ δὲ μετὰ τῆς Ἀρ-
 κτε τὴν Δυνκέρκην (α)· τὴν ἔνωσιν δὲ τῆς μεσα-
 γεῖς θαλάσσης ἔξ τῆ Ὠκεανῆ (β) τὴν ἐνήργησεν ὁ
 Παῦλος Ρίκετος (Riquet), διὰ μέσῃ τῆς διώρυγος
 τῆς Ὀκκιτανίας (γ)· αἱ δὲ διάφοροι ἐμπορικαὶ ἐται-
 ρεῖται, αἱ ὁποῖαι ἀνωρθῆντο κατὰ διαφόρους περιόδους
 ἔξ εἰς καλὰς περιστάσεις, ἐτάχθησαν εἰς καλητέραν

(α) Dünkirchen.

(β) Voltaire Siecle de Louis XIV.

De la Lande de Canaux de navigation, et
 specialement du Canal de Languedoc. περὶ ὅ-
 λων τῶν διωρύγων ἐμπορεῖταις νὰ λάβῃ καθαράν
 ἰδέαν ἀπὸ τὴν „Carte Generale des fleuves,
 des Rivieres, avec des Canaux existans au-
 meure projettés à l'usage de la navigation in-
 terieure du Rayonne par du pain.

(γ) Lanquedoc.

διάθεσιν· οἱ εὐγενεῖς ἐμπόρευν (α) ἀνεμποδίως ἐναντίον τῶν ἡθῶν τῆ τότε καιρῶ νὰ γίνωνται μέτοχοι τῆ θαλασσίᾳ ἐμπορίᾳ καὶ τῶν τοιούτων ἐπιχειρημάτων, χωρὶς νὰ ἐξευτελίζωνται, καὶ χωρὶς νὰ βλάβωσι τελείως τὰ δικαιώματα τῆς εὐγενείας των· προσέτι καὶ αἱ Γαλλικαὶ ἀποικίαι ἔδωκαν τὰς ἀναγκαίας συνδρομὰς εἰς τῆτον τὸν κοινὸν σκοπὸν· καὶ εἰς μὲν τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας ἢ Ποντικερία, εἰς δὲ τὴν ἀρκτικὴν Ἀμερικὴν ἢ Καναδά, ἢ Μαρτινίκα, καὶ ἄλλαι νῆσοι τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν, συνέδραμον εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς εὐτυχίας τῆ γένους. Εἰς τὸν καιρὸν τῆ ῥηθέντος ἐφόρου διωρθώθησαν ὁ Βριουάτης λιμὴν (β), καὶ ὁ τῆ Τελονίς κατὰ τὴν μεσόγειον θάλασσαν τοιαυτοτρόπως, ὥστε ἐχώρην τὴς μεγίστης σόλης. Εἰς τὸ Ρόσσε φόρτ ἐκτίσθησαν ναύσταθμοι. Ὁ Γαλάτης Ρεναύδιος ἐπενοήσε τὰς βομβητικὰς τριήρεις (γ), διὰ τῶν ὁποίων εἰς τὰς ναυμαχίας ἐγένετο ἰχυροτέρα ἀντίστασις κατὰ τῶν ἐχθρῶν· τότε καθώπλισεν ἡ Γαλλία ὀγδοήκοντα μεγάλα καράβια πολεμικὰ, ἐπολέμησε τὴν Εὐρώπην διὰ ξηρᾶς μὲ 400 ἕως 500 χιλιάδων ἀνδρας, καὶ ἐξηκολύθησεν εἴκοσι τρεῖς χρόνους τῆτον τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν συνωμοτῶν ἐχθρῶν τῆς, ὅσους τὴς ἔδωκεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ νικητήρια.

(α) Henault I. c.
dier - gallioten.

(β) Brest.

(γ) Bombar-

41.

Ἀπὸ τὰ τοιαῦτα συμβεβηκότα ἦτο ἐλπιζόμενον
 νὰ διαμείνη μέχρι τέλους τῆς βασιλείας τῆ Λυδό-
 βικος ὁ ἰδ', εἰς τὸ ὅποιον ἔφθασέ ποτε νὰ πατήσῃ
 σάδιον· με ὄλον τέτο πολλά ἀπεμακρύνθη ἀπ' αὐτῆ
 εἰς τὴς ἐσχάτης χρόνης τῶν γηρατείων τῆ, ἐπειδὴ
 ἐδυσφημίσε καὶ αὐτὸ τὸ βασιλικόν τῆ ὄνομα παρὰ τοῖς
 συγχρόνοις τῆ, καὶ ἴσως πολὺ περισσότερον παρὰ τοῖς
 μεταγενεσέροις· διὰ δὲ τῆς ἀκυρώσεως τῆ διατάγ-
 ματος τῶν Ναμνητῶν (α), ἐκεῖς τῆ ἀγιασηρίε τῶν
 Καλθίνων, ἐτάραξεν ἔτει 1685 τὰς βάσεις τῆς
 πολιτείας, καὶ ἐβίασεν ἐν μιλλιόνιον τῶν ὑπηκόων τῆ,
 ὅσοι ἦσαν ὀπαδοὶ τῆ Καλθίνε, καὶ ὠνομάζοντο συνή-
 θως Οὐγονόται, νὰ φύγωσιν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν
 τὴν κοινήν των πατρίδα, καὶ νὰ ὑπάγωσι νὰ κατοι-
 κήσωσι πολλὰ ἄγρια κλίματα, τῶν ὁποίων οἱ ἠγε-
 μόνες ἐφάνησαν πολιτικώτεροι, καὶ ἔδωκαν εἰς τῆς
 τῆς φυγάδας Γαλάτας (καθὼς ἔτι τῆς ὀνομάζεσι)
 ὅλα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, καὶ πᾶσαν νόμιμον
 ἐλευθερίαν ἐξίστε με τῆς λοιπῆς πολὺ παλαιότερης
 ὑπηκόων τῶν, ἀσφαλίσαντες αὐτῆς διὰ τινος σοφῆς
 καὶ εἰς τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς των ἐδραίας νομοθεσίας
 ἀπὸ παντὸς φόβου τοιούτων δεινῶν. Ἐκ τῆς ἔκαμον
 μεγάλα καὶ ἐσιώδη κέρδη ἡ Ἑλβετία, ἡ Γερμανία,
 ἡ Οὐμανδία καὶ ἡ Ἀγγλία, ὅχι μόνον με τὸ πλῆ-

(α) Nantes.

θος τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια αὐτοὶ μετέφερον ἐκεῖ, ὡς ἰδιάτων νόμισμα ἀποκτήματα, ἀλλ' ἀκόμη περισσώτερον μὲ τὴν ἀσύγκριτον φιλοπονίαν των, μὲ τὰς ὠφελίμως των ἐφευρέσεις, καὶ μὲ τὰς διαφόρους των τέχνας, τὰς ὁποίας ποτὲ κατεῖχεν ἡ Γαλλία, καὶ τῶν ὁποίων ὁ ἔρως διωσπάρη τότε πάλιν εἰς ἄλλες τόπους μὲ τὴν αὐτὴν καλὴν ἔκθασιν. Ἐν συντόμῳ αὐταὶ αἱ τέχναι ἠνέχθησαν ἀπανταχῶς τόσον, ὥστε μυριάδες ἀνθρώπων δι' ἔλλειψιν ἰκανῶν ξένων ἀγορασῶν κατήντησαν εἰς τὴν ἄκραν ἔνδειαν, καὶ παρητήθησαν ἀπὸ τοιούτου ἐπύγγελμα, τὸ ὅποιον δὲν ἦτο πλέον ἰκανὸν γὰρ τὴν διατηρήσει. Εἰς ταύτην τὴν γενικὴν αὐξήσιν τῶν τεχνῶν ἔπεται ν' ἀποδώσωμεν τὴν αἰτίαν τῆς ἐλαττώσεως καὶ τῆς μετέπειτα πτώσεως πολλῶν ἀξιολόγων ἐργασηρίων τῆς Γαλλίας.

42.

Κατ' ἔτος 1715 ὁ Ἀρχιδεξ τῆς Αὐρηλιακῆς (α) Φίλιππος ἀνεδέχθη τὴν διαίρησιν τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων τῆ βασιλείᾳ, ἐφ' ὅσον Λεοδόδικος ὁ ἰε' ἦτο ἀκόμη βρέφος πενταετής. Ὁ διοικητὴς ἔτος εὔρε τὰς δημοσίας προσόδους εἰς ἄκραν ἀταξίαν, τὸ βασιλικὸν θησαυροφυλάκιον ἀποκεκενωμένον, καὶ πρὸς τέτοις ἐπισεσωρευμένα χρεὴ 2000; μυριάδια λιτρῶν τῆς παλαιᾶς τιμῆς, τὰ ὅποια ἔπρεπε γὰρ πληρωθῶσιν. Ἀμικανῆς λοιπὸν ὁ Ἀρχιδεξ ὢν,

(α) Orleans.

ἔπρόσαξε γὰρ συναχθῶσιν ὅλα τὰ πραγματευόμενα παλαιὰ νομίσματα, ἵ' ἀνατυπωθῶσι, καὶ ἵ' ἀυξηθῶσι κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν αὐτῶν τιμὴν. Ὅσιν εἶχεν ἔν Λουιδόριον (Louis d'or) ἀληθινὸν (α) τιμώμενον 16 λίτρας, ἐλάμβανεν ἀντ' αὐτῆς ἔν ἕτερον τιμηθὲν 20 λίτρας κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν (β) τιμὴν· κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἤυξησε καὶ τὴν ἀριθμητικὴν τιμὴν μιᾶς Κορώνης (ecu de Soleil), καὶ ἠκτι τῶν τριῶν πρώτων λίτρῶν ἐτιμήθη πέντε ὕβερρον. Κυρίως καὶ εἰς βασιλεὺς τῆς Γαλλίας δὲν ἐνησχολήθη εἰς παρόμοια χρηματικὰ πράγματα, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν ἰσορίαν τέττε τῆ βασιλεὺς εἰς μάτην ἤθελέ τις ζητήσσει παραδείγματα. Ὁ δὲ ῥηθεὺς Ἀρχιδεξ δια συμβαλῆς τινος φυγάδος ἐκ Σκοτίας Ἰωάννης Λάββος (Law) ἐσύσησέ τινα τράπεζαν χρηματικῶν χαρτίων (γ), τὰ ὅποια σιμὰ τῆς ἀμεταβλήττε τιμῆς, ὑπερέβαινον ἀκόμη καὶ τὰ μετρητὰ ἔν τὰ ἑκατὸν περισσότερον κατὰ τὸ ζύγι καὶ τὴν λεπτότητα. Ἐτει 1717 ἐσύσησεν ὁ ῥηθεὺς Λάββος ἐμπορικὴν τινα ἐταιρείαν

(α) Real. (β) Nominale.

(γ) Raynal hist. philos. pol. des etablissements et du commerce des Europeens dans les deux Indes T. II.

Stenart neuere Aufklärungen über Laws Actienhandel und die übrigen Finanz Operationen.

εἰς τὰς δυτικάς Ἰνδίας, τὴν ἤνωσε μετὰ τὴν τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, τῆς ἔδωκε τὴν ἀδειαν τῆς πωλήσεως τῷ Ταβάκῳ, τὸ δικαίωμα τῷ νὰ ἐγχαράτῃ νομίσματα, νὰ συνάξῃ τὰς προσόδους τῆς πολιτείας, καὶ νὰ κρατῇ τὰς δημοσίας ἐκμισθώσεις (α), καὶ τὴν ἀφῆκε νὰ συνάξῃ τὴν τόκον 48 μιλιοῦντων, ἐκ τῷ ἐναντίον ἀνεδέχθη αὕτη τὴν πληρωμὴν ὅλη τῷ χρέος τῆς πολιτείας, καὶ ἐτεχνεύθη νὰ πληρώσῃ τὴν μερικὴν δανεισὰς αὐτῆς, ἢ εἰς χαρτῖα τῆς τραπεζῆς (β), ἢ εἰς ἀκξίας (γ). ὅθεν ἔδιδον εἰς τὸν διαιρέτην, ἢ πωλητὴν μιᾶς ἀκξίας 40 τὰ

- (α) Ἐκμίσθωαις Γερμ. Pacht, Δατ. Pactum, Ἀγγλ. pactus, Appaltus, Ἰταλ. Appalto λέγεται συμβόλαιον, κατὰ τὸ ὁποῖον ρίκειοποιεῖται τις τὰς προσόδους τινὸς ξένης κτήματος, καὶ αὐτὸ αὐτῶν πληροῦναι εἰς τὸν κτήτορα μέρος τῶν προσόδων, ἢ προσδιορισμένην τινὰ ποσότητα χρημάτων.
- (β) Χαρτῖα τῆς τραπεζῆς ἐμπορεῖν νὰ ὀνομάζονται αἱ Γερμανισὶ λεγόμενα Banco-Zettel, ἢ Banknoten, ἢτοι τετυπωμένα χαρτῖα περιφερόμενα εἰς ὀλόκληρόν τινα ἐπικράτειαν, ὡς μετρητὰ, ὑποκείμενα ὅμως ποτὲ μὲν εἰς ζημίαν, ποτὲ δὲ εἰς κέρδος.
- (γ) Actie ὀνομάζεται ἡ δεδομένη ὁμολογία ἀπὸ τινος ὁποιαυδήποτε ἐταιρείαν εἰς ὁποῖον ἤθελε τῆς δανείσει χρήματα. Τοιαῦται ὁμολογίαι πωλεῦνται μὲ κέρδος, ἢ ζημίαν, κατ' ἀναλογίαν τῆς προσόδου ἐκείνης τῆς ἐταιρείας.

ἑκατὸν περισσότερον, μετέβαλλον ἀδιακόπως τὰ νομίσματα, ἐπλήθυνον ὄχι ὀλιγώτερον τὰς ἀκζίας, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν τῆς τραπεζῆς χαρτίων παρὰ πᾶσαν ἀναλογίαν αὐτῶν, ὡς πρὸς τὰ εὕρισκόμενα μετρητὰ (α), καὶ διέσπειρον πανταχῶ καλὰς εἰδήσεις περὶ τῶν καλῶν προόδων τῆς εἰς Μισσισίπιον ἐταιρείας· τέλος ὁ ῥηθεὶς Ἀρχιδεξ ἔτει 1720 μετεβίβασε μὲ βασιλικόν τι διάταγμα τὰ χαρτῖα τῆς τραπεζῆς εἰς τὴν μισὴν τιμὴν· τότε ἠφανίσθη διὰ μιᾶς ὅλητων ἢ ὑπόληψις· αἱ ἀκζιαὶ καὶ τὰ χαρτῖα κατήντησαν νὰ μὴν ἔχωσιν ὀλίγελα τιμὴν, μυριάδες ἔφθασαν εἰς ἐσχάτην πενίαν τῶν, ὅσοι τὰ εἶχον, καὶ ἄλλοι πάλιν ἐκ καιρῶ ὠφελήθησαν ἀπὸ ταύτην τὴν ἀταξίαν, καὶ προλαβόντες τὰς καταδρομὰς τῆς Ἀρχιδεξ, ὅσας εἶχε προσάξει νὰ πιασθῶσιν, ἔφυγον μὲ τὰ ἀποκτηθέντα μετρητὰ, τὰ ὁποῖα συνίσαντο εἰς μιλλιόνια, καὶ ἐξῆλθον ἀπὸ τῆς βασιλείας τὰ σύνορα. Μετὰ τῆτο τὸ συμβᾶν τινὲς ἀξιωματικοὶ ἐπροσάχθησαν νὰ λάβωσι τὴν ἐπιστάσιαν, la visa ὀνομασθεῖσαν, νὰ ἐξετάσωσι τὰ ἀπαιτούμενα δάνεια ἐκάστη, καὶ νὰ τὰ πληρώσωσιν· ἔτως ἐπέρασαν χρόνοι εἰς ταύτην τὴν θλιβερὰν ἀβεβαιότητα τῶν πραγμάτων, χωρὶς νὰ πλησιά-

(α) Κατὰ τὸν α'. Τόμον τῆς γενικῆς ἱστορίας τῆς Μιλλιόττε ὑπερέβαινον αὐτὰ ὀγδοηκοντάκις τὰ περιφερόμενα μετρητὰ.

σωσιν εἰς τὸν προτεθέντα σκοπὸν· τέλος ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, κυρίως ὅμως ἐκράτει τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ὁ Καρδινάλιος Φλεύρου (Fleury) περίπε 17 ἔτη. Οἱ ἀκατάπαυτοι πόλεμοι, οἱ ὅποιοι ἔγινον εἰς τὸν καιρὸν τῆς τῆς μονάρχης, ἐπλήθυνον τὰ χρέη τῆς βασιλείας· ἡ ἀταξία τῶν προσόδων, ἡ κακὴ κυβέρνησις ηὔξανον ἀδιακόπως· διάφορα μεγάλα ἐμπόδια τῶν εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἀνατολικὰς καὶ δυτικὰς Ἰνδίας, ἀνέτρεπον τὰς καλὰς προόδους τῆς ἐμπορίας (α). τὸ ναυτικὸν ἐξέπεσε. Καθ' ὃν καιρὸν τοιαῦτα ἐνεῖναι συμβεβηκότα ἐπροξένεν δικαίαν ἀδημονίαν, καὶ νέαί μάστιγες ἐφοβέριζον ἀκόμη περισσότερο τὴν

(α) Περὶ τῆς Γαλλικῆς ἐμπορίας ἰδὲ, *Reflections d'un vieillard du Pais de Medoc.* — Τὴν κακὴν διοίκησιν τῆς ἐταιρείας δείχνει μετὰ τῶν ἄλλων ὁ *Les Landes* ἐν τῷ *essai sur la marine et le commerce*. ἰδὲ ἀκόμη *Schlözers Staats-Anzeigen* Τ. δ'. σελ. 25.

Rapport et projet de Decret, présentés au nom du Comité Colonial, sur l'organisation des établissements français aux Cotes d'Afrique, par Jean Adrien Queslin Député du département de la Manche.

Warnung für angehende Staatsmänner gegen wesentliche Irrthümer über Frankreichs Handlung; im 7. Bande der Schlözerischen Staats-Anzeigen.

γενικὴν εὐδαιμονίαν, ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῆς Γαλτίας Λεωδύβικος ὁ 15'. ἔτει 1778 ἐσοχάσθη ἀμέσως νὰ ἐλαττώσῃ τὰς δαπάνιας καὶ τὰ χρέη τῆς βασιλείας, νὰ ἐλαφρώσῃ τὸν καταβεβαρυμένον ἀπὸ φόβου λαόντα, νὰ συνδράμῃ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τῆς ἐξαλειφθείσης πολιτικῆς οἰκονομίας, νὰ ταχύνη τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ ἀρχαίαν λαμπρότητα τῆς ναυτικῆς, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν κατώρθωσε τόσα, ὥστε ἔφθασε νὰ ὑπέρασπισθῇ τὰς Ἀμερικὰς τῶν βορείων μερῶν, τὸσον διὰ ξηρᾶς, ὅσον καὶ διὰ θαλάσσης, (οἱ ὅποιοι τότε ἐχθρεύοντο τὴν μητέρα των μεγάλην Βρετανίαν, κατ' ἀρχὰς μὲν κρυφίως, ὑπεροχὴν δὲ φανερά) καὶ νὰ τὰς προξενήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Τὸ Γαλλικὸν ἐμπόριον ἤυξησε, καὶ ἔλαβεν εἰς τὸν καιρὸν τῆς γενομένης εἰρήνης ἔτει 1783 μεγαλητέραν ἔκτασιν, καθότι ἔφθασεν ἕως τῶν νησιῶν τῆς Ταβάγος (α) τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν, τὸν Πέτρον (β), καὶ Μικελῶνα (γ), εἰς τὸν τόπον τῆς νέας γῆς (δ), καὶ κατὰ τὴν Ἀφρικὴν εἰς τὸν ποταμὸν Σενεγαλλόν, καὶ τὴν Φόρτ Γορέαν (ε). Τὰς προόδους ταύτας ἐμεγάλυνεν ἔτι ὁ σφιγκτότερος σύνδεσμος μετὰ τὴν Οὐμανδίαν καὶ Ἰσπανίαν· μετ' ὅλα ταῦτα ὁ μὴθεις πόλεμος ἤυξησε τὰ παλαιὰ χρέη ἀκόμη ὑπὲρ τὰ 500: μιλλιόνια

(α) Tabago. (β) Pierre. (γ) Miquelon. (δ) Terre neuve. (ε) Fort gorée.

λιτρῶν· αἱ δαπάναι τῆς πολιτείας ὑπερέβαινον τὰς προσόδους 40 μιλλιόνια· ἡ συχνὴ ἀλλαγὴ τῶν βουλευτῶν ἐπροξένει μεγάλα κακὰ, ἐπειδὴ πᾶς διάδοχος, διὰ τὴν ἀποκτῆσιν μεγάλου ἡνομα κατήργει τὰς πράξεις τῆς προκατόχου, καὶ ἔτι πᾶς ἀκριβοῦς τηρητὴς τῶν πραγμάτων ὀφθαλμοφανῶς ἔβλεπε τὴν φθορὰν τερεῖ τινος καὶ ἀρμοδίως σχεδιασθέντος σκοπέ. Ἐν τούτῳ Καλόννηςτις (Calonne) ἐσυμβούλευσε τὸν βασιλέα, ὡς ἔχοντα εὐλογοφανεῖς αἰτίας, νὰ ἀποφύγῃ τὴν συνάθροισιν τῶν εὐπατριδῶν ἐκάστης ἐπαρχίας τῆς ἐπικρατείας τῆς, καὶ μετὰ τοῦτο παράδειγμα νὰ καλέσῃ εἰς τὸ βασιλεῖον τὴς ἐγκρίτους ἐκάστης ἐπαρχίας (α), ὥστε αὐτοὶ βλέποντες τὴν προφανῆ ἀμηχανίαν τῆς βασιλέως τρόπον τινα, νὰ σκεφθῶσι διὰ τὸ κοινὸν καλὸν, καὶ διὰ τῆς φρονήσεως καὶ τῶν σοφῶν ψήφων τῶν νὰ δικαιώσωσιν ἐνώπιον παντὸς τῆς λαῶ τῆς Γαλλίας τὴν γενομένην ἐκλογὴν, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴς δοθεῖσαν πίσιν (β).

. 43.

Ἰακώβος ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἀπέδωκεν εἰς τὴν ἑταιρείαν τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ὅλα τῆς τὰ δικαιώματα. Κατὰ προσαγὴν αὐτῆς ἔπλευ-

(α) Lavassor histoire de Louis XIII.

(β) Περὶ τῆτων καὶ τῶν προηγουμένων ἰδεὶ Necker de l'administration des finances. — Le Compte rendu au Roi.